

פקודת העיריות

פרק ראשון: פרשנות

ועדות

1. בפקודה זו (להלן – הפקודה) –
"מועצה" – מועצה של עיריה שנתכוננה לפי הוראות הפקודה;
"חבר מועצה" – חבר מועצה שנבחר כהלכה;
"בעל" – לרבות אדם המקבל, או הזכאי לקבל, הכנסה מנכס, או שהיה מקבלה אילו היה הנכס נוחן הכנסה, בין בזכותו הוא ובין כבא כוח או כנאמן, בין שהוא הבעל הרשום של הנכס ובין שאיננו הבעל הרשום, וכולל שוכר או שוכר משנה ששכר נכס לתקופה שלמעלה משלוש שנים;
"מחזיק" – אדם המחזיק למעשה בנכס כבעל או כשוכר או בכל אופן אחר, למעט אדם הגר בבית מלון או בפנסיון;
"היום הקובע" – היום שנקבע להתחלת הכנתו של פנקס הבחורים לפי סעיף 32;
"השר" – שר הפנים;
"הממונה" – הממונה על המבחן.

פרק שני: כינון עיריה

עיריות קיימות

חקמת עיריות

2. תושביו של כל אזור שתחומיו מתוארים כאמור בתוספת הראשונה הם עיריה.
3. ראש השר כי רצוי הוא שתושבי אזור פלוני – בין שהוא כולו או מקצתו בתחומה של עיריה ובין אם לאו – יהיו עיריה, אם משום שזו משאלתם של רוב תושבי אותו אזור ואם מסיבה אחרת, רשאי הוא לצוות על עריכת חקירה בדבר אותו אזור ובמשאלותיהם של תושביו, על ידי ועדה שלפחות אחד מחבריה איננו עובד המדינה (להלן בפרק זה – ועדת חקירה), ולאחר עיון בתסקיר של ועדת החקירה רשאי הוא, לפי שיקול דעתו, להכריז שתושבי אותו אזור יהיו עיריה.

הסדרת הבחירות
ועניינים אחרים
של עיריה מוקמת

4. הכריז השר מכוח סעיף 3, כי תושבי אזור פלוני יהיו עיריה – יקבע תאריכים, זמנים ומקומות, ימנה פקידים ואנשים אחרים, לענין בחירות או למטרה אחרת, ויפעל ויורה –
(1) בדבר אופן עריכת הבחירות הראשונות וכל הבאות אחריהן, לפי הפקודה, וזמנים שיהיו כשרים לבחור ולהיבחר בבחירות אלה, או כל ענין אחר;
(2) בדבר מילוי תפקידיהם של ראש העיריה ושל חברי מועצתה עד לבחירת המועצה הראשונה;
(3) בדבר הקביעתם של נכסים לעיריה;
(4) בכל דבר אחר.
- הכל כפי שייראה לו נחוץ לשם החלת הפקודה על אותה עיריה עם כינונה.

חקמת עיריה
במקום מועצה
מקומית

5. הכריז השר מכוח סעיף 3, כי תושבי אזור פלוני יהיו עיריה, וערב תחילת האכרזה היתה קיימת באותו אזור, כולו או מקצתו, מועצה מקומית אחת, יחולו הוראות אלה:
(1) העיריה תהא חליפתה של המועצה המקומית, הן לזכויותיה והן לחובותיה ולהתחייבויותיה והן למעמדה בכל ענין אחר, ובין השאר – לענין ארגנות, אגרות, היסלים, דמי השתתפות ותשלומי חובה אחרים שהוטלו כדין על ידי המועצה המקומית וטרם נגבו;
(2) מועצת העיריה הראשונה תהיה מורכבת ממי שהיו ערב ההכרזה חברי המועצה המקומית;

(3) חוקי העזר, התקנות האחרות, לוח השומה, התקציב, הרשימות, והיתרים המסמכים האחרים שהותקנו או ניתנו כדין על ידי המועצה המקומית או רשות מרשויותיה, יעמדו בתקפם, בשינויים המזוייכים לפי הענין, עד שיפקעו או ישנונו על פי האמור בהם או על פי כל חיקוק או עד שהעיריה או רשות מרשויר תיה יבטלום או ישנום מכוח כל חיקוק;

(4) כל הליך שהיה ערב תחילת האכרזה תלוי ועומד לפני המועצה המקומית או רשות מרשויותיה, או לפני בית דין שהוקם על ידי המועצה המקומית או שאוור שיפוטו נקבע באופן הכולל את תחום המועצה המקומית, יוסיפו לדון בו ויכריעו בו כאילו המשיכה המועצה המקומית בקיומה;

(5) מי שערב תחילת האכרזה היה רשאי להגיש, תוך זמן קצוב, ערר או ערעור לפני המועצה המקומית או רשות מרשויותיה, או לפני בית דין כאמור בפסקה (4), או לבקש מהם סעד כיוצא באלה, רשאי לעשות כן לפני אותם המוסדות והם ידונו ויכריעו בהם כאילו המשיכה המועצה המקומית בקיומה;

(6) רשאי השר לתת הוראות בכל ענין אחר הנוגע לשינויים ותובעים מהקמת העיריה ורשויותיה במקום המועצה המקומית ורשויותיה, וכן הוראות משלימות כדי להבטיח את ביצוען של הוראות סעיף זה, והוראות אלה יעמדו בתקפן עד שיבוטלו או ישנונו על ידי העיריה מכוח סמכותה באותו ענין לפי כל חיקוק.

6. הכריז השר מכוח סעיף 3 כי תושבי אזור פלוני יהיו עיריה, וערב תחילת האכרזה היו קיימות באותו אזור, כולו או מקצתו, יותר מרשות מקומית אחת, אם עיריה ואם מועצה מקומית (להלן – רשויות קודמות), יהולו הוראות אלה:

(1) לוח השומה של כל אחת מהרשויות הקודמות שנערך כדין, וכן הרשימות, היתרים ומסמכים אחרים כיוצא באלה שניתנו כדין על ידי רשות קודמת או רשות מרשויותיה, יעמדו בתקפם עד שיפקעו או ישנונו על פי האמור בהם או על פי כל חיקוק או עד שהעיריה או רשות מרשויותיה יבטלום או ישנום מכוח כל חיקוק;

(2) השר רשאי ליתן ההוראות הדרושות, לדעתו, כדי להבטיח את רציפותו של השלטון המקומי באותו אזור, ובין השאר –

(א) להכריז על העיריה כחליפתה של רשות קודמת, הן לזכויותיה והן לחובותיה ולהתחייבויותיה והן למעמדה בכל ענין אחר, ובין השאר – לענין ארנונות, אגרות, היטלים, דמי השתתפות ותשלומי חובה אחרים שהוטלו כדין על ידי רשות קודמת וטרם נגבו, הכל במידה שיקבע השר בהוראה;

(ב) לקיים ולתאם, במידה שיקבע בהוראות, את תקפם של חוקי העזר, התקנות והתקציב של כל אחת מהרשויות הקודמות שהותקנו או אושרו כדין;

(ג) לקבוע את הרשות אשר תדון בהמשך ההליכים שהיו תלויים ועומדים, ערב תחילת האכרזה, לפני רשות קודמת או רשות מרשויותיה, או לפני בית דין שהוקם על ידי רשות קודמת או שאוור שיפוטו נקבע באופן הכולל את תחום הרשות הקודמת, וכן לקבוע דרך הגשתם וקבלתם של עררים, ערעורים וכיוצא באלה שאדם היה רשאי להגישם ערב תחילת האכרזה לרשות של רשות קודמת ולהאריך את המועדים להגשתם; הוראות אלה יעמדו בתקפן עד שיבוטלו או ישנונו על ידי העיריה מכוח סמכותה באותו ענין לפי כל חיקוק.

הקמת עיריה
במקום מספר
רשויות מקומיות

7. עיריה של תושבי אזור פלוני תיקרא על שם אותו אזור יהיה לה קיום תמיד וזכות לחברו ולהיתבע בשמה המואגד.
8. ראה השר, כי רצוי הוא לשנות תחומה של עיריה פלונית. כפי שהוא ממאיר בתוספת הראשונה או כפי שהוכרז על ידי השר מכוח סעיף 3, להרחיבו או לצמצמו – אם משום שזו משאלתם של רוב בני העיר ואם מסיבה אחרת – רשאי הוא לצוות על עריכת חקירה בדבר תחום העיריה על ידי ועדת חקירה, בהתחשב עם כל מפעל או פיתוח המבוצעים על ידי העיריה, ולאחר עיון בתסקיר של הועדה רשאי הוא, לפי שיקול דעתו, לשנות דרך אכרזה את התחום, להרחיבו או לצמצמו.
9. הוראות סעיף 6 יחולו, בשינויים המחוייבים לפי הענין, על הרחבת תחום עיריה על ידי צירוף אזור שהיה כולו או מקצתו, ערב האכרזה, כלול בתחום עיריה או מוצעה מקומית.
10. השר רשאי דרך אכרזה לשנות תיאורו של תחום עיריה בלא לערוך חקירה כאמור בסעיף 8, ובלבד ששינוי התיאור אינו משנה את התחום ואינו מרחיבו או מצמצמו.
11. ראה השר, כי רצוי הוא שתושבי אזור פלוני יחדלו להיות עיריה – אם משום שזו משאלתם של רוב בני העיר שבאותו אזור ואם מסיבה אחרת – רשאי הוא לצוות על עריכת חקירה בדבר אותו אזור ובמשאלתם של בני העיר שבו על ידי ועדת חקירה, ולאחר עיון בתסקיר הועדה רשאי הוא, לפי שיקול דעתו, לבטל דרך אכרזה את העיריה ולהורות לפי הצורך בדבר הקניית כל נכס מבכסיה, והנכס יוקנה לפי ההוראות.

פרק שלישי: רובע עירוני

12. רשאי השר להכריז שאזור פלוני הכלול בתחום העיריה יהיה רובע עירוני, אם נוכח שתושבי אותו אזור רוצים בכך.
13. הוכרז רובע עירוני לפי הוראות הפקודה, יהיה לו ועד שייקרא ועד רובע פלוני.
14. הוכרז רובע עירוני, יקבע השר בתקנות הוראות בדבר –
- (1) השיטה לבחירות ועד הרובע;
 - (2) כשירותם של הבחורים;
 - (3) כשירותם של חברי הועד;
 - (4) ישיבותיו של הועד וסדרי עבודתו;
 - (5) פיקוח על העבודות המבוצעות על ידי הועד;
 - (6) פיקוח על הוצאת כל סכום כסף על ידי הועד.
15. נראה לוועד רובע פלוני, כי רצוי הוא שתוצא הוצאה נוספת לצרכי עבודות ציבוריות של הרובע, ונחיותיו והנאותיו, ימציא פרטים עליהן, בצירוף אומדן העלות שלהן, למועצת העיריה שבתחומה נמצא הרובע ולממונה, והוא רשאי, לאחר עיון בחוות דעת המועצה לענין זה, לאשר ההוצאה.

16. (א) אושרה הוצאה כאמור בסעיף 15, מותר לגבותה מתושבי הרובע בדרך של תוספת אחוזים על הארנונה הכללית המשתלמת על ידי תושבי אותו רובע.
(ב) התוספת תישום ותיגבה על ידי המועצה שבתחומה נמצא הרובע וכל הוצאות פקודה זו בדבר גביית ארנונות יחולו על האחוזים כאמור.
(ג) הסכום שנגבה כאמור ישולם לרעד הרובע ויוצא על ידיו לצורך העבודות, הגחירות וההנאות שאושרו.

פרק רביעי: כינון מועצת עירייה

דרך פעולתה של
עירייה

17. עירייה תפעל באמצעות מועצה.

בזירת המועצה

18. מועצה תיבחר לפי הוראות הסקודה.

מספר חברי
המועצה

19. (א) מספר החברים של מועצה העומדת לבחירה ייקבע על ידי השר לפי הטבלה הנתונה להלן בהתאם למספר התושבים שהיו רשומים ביום הקובע בספר התושבים המתנהל לפי פקודת מרשם התושבים, תשי"ט-1949¹, והנוגע לתחום העירייה; תעודה מאת השר המעידה על מספר זה תשמש ראיה חותכת לתכנה; וזו הטבלה:

מספר חברי המועצה	מספר התושבים	הסוג
9 עד 15	עד 5,000	א'
15 עד 21	5,001 עד 25,000	ב'
21 עד 31	25,001 עד 100,000	ג'
	למעלה מ-100,000	ד'

- (ב) השר רשאי להגדיל את מספר חברי המועצה של עירייה הנמנית עם סוג משלרשת הסוגים הראשונים, כדי המספר המקסימלי הקבוע בטבלה לסוג הכא אחריו.

מועצה לבחירות

20. הבחירות הבאות לכל המועצות שלאחר יום ח' בסיון תשכ"ג (31 במאי 1963), יקיימו ביום שבו יקיימו הבחירות לכנסת הששית, ומאז ואילך כל ארבע שנים, ביום ג' השלישי לחודש חשון שבתום ארבע השנים; ובלבד שהשר יהיה רשאי, בנסיבות מיוחדות שהן לדעתו מצדיקות זאת, לקבוע לעירייה פלוגית מועד בחירות אחר.

חזית המועד
על ידי הממשלה

21. החליטה הממשלה כי אי אפשר לקיים בחירות, או לא קיימו בחירות, במועדן בשום עירייה, יקבע השר מועד חדש לבחירות שיהיה מיד לאחר שחלפה הסיבה לאי קיום הבחירות במועדן.

חזית המועד
על ידי השר

22. החליט השר כי אי אפשר לקיים בחירות, או לא קיימו בחירות, במועדן בעירייה פלוגית, יקבע השר, בהתייעצות עם המועצה הקיימת אותה שעה, מועד חדש לבחירות שיהיה מיד לאחר שחלפה הסיבה לאי קיום הבחירות במועדן.

פרסום המועד

23. הודעה על מועד בחירות תפורסם ברשומות.

בניסה לתפקיד

24. מועצה חדשה תיבנס לתפקידה למחרת יום היבחרה, ותקיים את ישיבתה הראשונה תוך ארבעה עשר יום מאותו יום.

¹ ע"ר תש"מ, תוס' א' סס' 68, עמ' 164.

פרק המישי: הכנת הבחירות

סימן א': ועדת בחירות

הרכב ועדת
בחירות ובחירות

27. (א) ליד עיריה בה מכהנת מועצה תוקם ועדת בחירות שתהיה מורכבת מגיצי הסיעות המיצגות במועצה הקיימת אותה שעה; מספר גיצי כל סיעה בועדה – כמספרם במועצה.

(ב) יושב ראש ועדת הבחירות ושאר חבריה ייבחרו על ידי המועצה מבין תושבי תחום העיריה; בחירתם סעונה אישור מאת השר.

(ג) כדי להבטיח ייצוג לחוגי ציבור שאינם מיוצגים במועצה, רשאי השר לצרף לוועדת הבחירות חברים נוספים, ובלבד שמספרם לא יעלה על רבע מהמספר הכולל של החברים, הנבחרים והמצורפים גם יחד.

ועדת בחירות
שאינה פועלת
כראוי

28. (א) ועדת בחירות שאינה ממלאת את תפקידה כראוי, או שהיא מתמהמהת או מתרשלת במילוי תפקידה, רשאי השר להתרות בה; לא שעתה ועדת הבחירות לאתראה, רשאי השר לפטרה, ובמקרה זה תבחר המועצה כועדת בחירות חדשה, לפי האמור בסעיף 27 סעיפים קטנים (א) ו-(ב), תוך מועד שיקבע השר; לא בחרה המועצה כועדת בחירות חדשה תוך המועד הקבוע, רשאי השר למנות את ועדת הבחירות החדשה.

(ב) ועדת בחירות חדשה שאינה ממלאת את תפקידה כראוי, או שהיא מתמהמהת או מתרשלת במילוי תפקידה, רשאי השר לשנות את הרכבה או לפטרה ולמנות ועדה אחרת במקומה.

(ג) השר רשאי לצוות שועדת בחירות חדשה תשלים את העבודה שהתחילה בה כל ועדה קודמת.

ועדת בחירות
ממונה

29. ליד עיריה בה מכהנת ועדת עיריה תוקם ועדת בחירות שתמונה על ידי השר, לאחר התייעצות עם ועדת העיריה; אחד מחברי ועדת הבחירות ימונה על ידי השר להיות יושב ראש ועדת הבחירות.

מגין חוקי

30. רוב חברי ועדת הבחירות הם מגין חוקי בישיבותיה.

הנהל בועדת
בחירות

31. החלטה של ועדת הבחירות מתקבלת ברוב קולותיהם של חברי הועדה המצביעים בישיבה שיש בה מגין חוקי; היו הקולות שקולים, תכריע דעתו של יושב ראש הועדה; ואולם כדיון בערר רשאי כל חבר מחברי הועדה שדעתו אינה כדעת היושב ראש לבקש בו במקום הצבעה נוספת בישיבה שניה; היו הקולות שקולים גם בהצבעה הנוספת, תכריע דעתו של היושב ראש.

סימן ב': פנקס בוחרים

היום הקבוע
להכנת הפנקס

32. ביום שיקבע השר לכך תתחיל ועדת הבחירות בהכנת פנקס הבוחרים שיכיל שמותיהם ושמות משפחותיהם של הבוחרים, גילם או שנת לידתם ומעניהם; סדר הכנת הפנקס ייקבע על ידי ועדת הבחירות באישור השר.